

BERG2010

SNÍH

pondělí 5. března 2018

19.30 performance / 20.00 koncert

České muzeum hudby

Hans Abrahamsen *Schnee / Sníh* [2008]

10 kánonů pro 9 nástrojů

Canon 1a. *Ruhig aber beweglich / Klidně ale s pohybem (smyčce a klavír)*

Canon 1b. *Fast immer zart und stille / Téměř stále jemně a tiše (tutti)*

Canon 2a. *Lustig spielend, aber nicht zu lustig, immer ein bisschen melancholisch / Hráť vesele, ale ne příliš vesele, stále trochu melancholicky (dechy a klavír)*

Intermezzo 1 (smyčce, dechy)

Canon 2b. *Lustig spielend, aber nicht zu lustig, immer ein bisschen melancholisch / Hráť vesele, ale ne příliš vesele, stále trochu melancholicky (tutti)*

Canon 3a. *Sehr langsam, schleppend und mit Trübsinn (im Tempo des "Tai Chi") / Velmi pomalu, vléct se, s melancholií (v tempu tai-či) (smyčce, dechy)*

Canon 3b. *Sehr langsam, schleppend und mit Trübsinn (im Tempo des "Tai Chi") / Velmi pomalu, vléct se, s melancholií (v tempu tai-či) (oba klavíry, bicí)*

Intermezzo 2 (smyčce)

Canon 4a (minore). *[Hommage à WAM / Deutsches Tanz]. Stürmisch, unruhig und nervös / [Pocta WAM / Německý tanec] Bouřlivě, neklidně a nervózně (tutti)*

Canon 4b (maggiore). *Sehr stürmisch, unruhig und nervös / Velmi bouřlivě, neklidně a nervózně (tutti)*

Intermezzo 3 (violoncello, pikola, klarinet)

Canon 5a (rectus). *Einfach und kindlich / Jednoduše a dětsky (housle, viola, oba klavíry, pikola, klarinet)*

Canon 5b (inversus). *Einfach und kindlich / Jednoduše a dětsky (housle, viola, oba klavíry, pikola, klarinet)*

Peter Vrábel – dirigent

Kamila Polívková – scénický koncept

Jan Komárek – light design

Orchestr BERG

Jana Kubánková – housle, Kateřina Lískovcová – viola, Lukáš Polák – violoncello, Anna Stavělová – flétny, Kamila Mořková – hoboj / anglický roh, Kiryl Tseliapniou – klarinety, Martin Levický & Jana Holmanová – klavíry, Oleg Sokolov – bicí nástroje

---

ZVUKOVÁ PERFORMANCE PŘED KONCERTEM

Claude Debussy: Stopy ve sněhu – miniatura pro klavír

Johan Sebastian Bach: Umění fugy – Contrapunctus I

Hans Abrahamsen / Johann Sebastian Bach: 8 kánonů pro 7 nástrojů

Téměř desetiletou tvůrčí přestávku, zhruba mezi lety 1988–1998, vyplnil Abrahamsen meditací a úpravami svých starších děl a hudby jiných skladatelů. V době, kdy se zabýval

úpravami motivů Bachových kánonů, vznikly i první skicy ke Schnee. Abrahamsen si ale pohrával i s tématem z Bachova Umění fugy, nakonec k němu připsal další hlas, který se stal prvním tématem skladby Schnee.

Hudba dánského skladatele **Hanse Abrahamsena** [*1952] se vyznačuje jednoduchostí a zároveň přísnou propracovaností. Původně studoval hru na lesní roh, brzy ale přešel ke studiu skladby, později přidal ještě teorii a dějiny hudby. Mezi jeho učiteli byli mimo jiné skladatelé Per Nørgård a György Ligeti. Úspěchy sklízí už od mládí, první skladbu mu vydali už v 16 letech. Na objednávku Berlínské filharmonie napsal *Nacht und Trompeten* [1981], jeho celovečerní kompozice *Schnee* [2008] je řazena mezi nejvýznamnější hudební díla

21. století. Za kompozici „let me tell you“, napsanou pro vynikající zpěvačku současné hudby Barbaru Hannigan, získal v roce 2015 prestižní Grawemeyerovu cenu, o rok později také cenu Severské hudební rady. Zajímavostí je i klavírní koncert pro levou ruku *Left, Alone* [2014–2015], jehož inspirací byla mimo jiné specifická autorova dispozice – kvůli mozkové obrně má omezenou hybnost pravé ruky. Věnuje se také úpravám a instrumentaci starší hudby [Nielsen, Bach, Ligeti, Schumann, Debussy, Satie, Nørgård a další]. Od roku 1995 učí skladbu na Královské hudební akademii v Kodani.

Přesně před rokem uvedl Orchester BERG zde v Českém muzeu hudby jinou Abrahamsenovu skladbu – *Winternacht / Zimní noc*. Abrahamsen se tematikou zimy a sněhu zabývá často – vytvořil také *Zwei Schneetänze* [Dva sněhové tance; 1985] a v současné době píše operu na motivy Andersenovy pohádky *Sněhová královna*.

Ze stejné inspirace vychází i dnes uváděné celovečerní dílo **Schnee** [Sníh]. Ačkoliv se Abrahamsen považuje za skladatele miniatur a Schnee je jeho zdaleka nejdelší dílo, i tak jde o cyklus vzájemně provázaných miniatur.

Pozn.: V dánštině se Hans Abrahamsen čte [hens ebrahamsen].

SCHNEE / SNÍH (2006–2008)

Na začátku 90. let jsem pro ansámbl upravil několik kánonů Johanna Sebastiana Bacha – celkem jde o sedm samostatných děl, která Bach napsal v průběhu celého svého života. Ta hudba mne zcela pohltila, mým záměrem bylo upravit je tak, aby se hudba mnohokrát opakovala, trochu jako v minimalismu. Samozřejmě jsem nevěděl, jak dlouhé si je Bach představoval, ale když jsem kánonům naslouchal tímto způsobem, otevřel se mi nový hluboký a impozantní svět do kruhu formovaného času.

Podle toho, z jaké perspektivy se na tyto kánony díváme, mohou hudba a její čas stát na místě nebo se pohybovat vpřed či vzad. Do mé vlastní tvorby se tím dostala myšlenka napsat někdy v budoucnu dílo pozůstávajícího z řady kánonických vět, které by zkoumaly tento svět času. A když mě festival Wittener Tage oslovil s objednávkou pro ensemble recherche, cítil jsem, že přišel ten pravý čas.

Ve Schnee zkoumám několik jednoduchých základních otázek. Co je to předvětí? A co je závětí? Může být hudební fráze odpovědí? Může klást otázku?

Pravidla nebo zásady pro kánony jsou velmi prostá: začínáme předvětím – odpovědí, po níž následuje závětí – otázka. V průběhu skladby se předvětí a závětí stále více proplétají a překrývají, až si nakonec vymění místa. Máme tak nejprve otázku a za ní odpověď. Dvojice kánonů je vždy podobná obrazu namalovanému ve dvou verzích, ale pokaždé jinými barvami. Kde první neobsahuje prostor, v druhém je, stejně jako více prvků kánonu. [pozn. Petera Vrábela: druhý z dvojice kánonů je ve většině případů hudebně „hustší“]

Devět nástrojů tvoří dvě skupiny: první je umístěna vlevo a tvoří ji klavír, housle, viola a violoncello, ve druhé skupině vpravo je klavír, flétna, hoboj a klarinet. Uprostřed jsou bicí.

Hans Abrahamsen

Partitura nese věnování Harry Vogtovi, uměleckému ředitel festivalu Wittener Tage für Neue Kammermusik / Wittenské dny nové komorní hudby a ensemblu recherche. Premiéra se uskutečnila 26. dubna 2008. Ensemble recherche uvádí Schnee jako jediný bez dirigenta.

ZAJÍMAVOSTI

TEXTY

V některých částech určují hudební frázování texty – hudebníci se je snaží napodobit.

Canon 2a

Es ist Schnee! Es ist Schnee! Es ist Schnee!	Sněží!
Es ist Winternacht, Winternacht jetzt!	Je zimní noc, zimní noc teď!

Canon 4b (maggiore)

Kindern hoffen es gibt Schnee!	Děti doufají, že bude sníh!
Schnee ist es!	Sněží!

ROLNÍČKY

Čtvrtá dvojice kánonů je věnována Mozartovi – z jeho miniatury Jízda na saních / Schlittenfahrt, kterou napsal v posledním roce života [1791], si Abrahamsen vypůjčil speciální laděné rolničky. Ty jeho mají ovšem jiné ladění než ty původní Mozartovy. Rolničky si půjčujeme od spřáteleného ansámblu PHACE z Vídně.

BICÍ NÁSTROJE?

Bicista v této skladbě vytváří krásné šustivé zvuky za pomoci stolů s různými typy povrchů a po nich kroužícími papíry různého druhu. Co ve vás tyto zvuky evokují? Co vám připomínají?

Z ROZHLASOVÉHO ROZHOVORU S JOSEFEM TŘEŠTÍKEM

Sníh, les a noc – hudba Hanse Abrahamsena

Český rozhlas, Hudební fórum speciál, 23. 5. 2014

celý rozhovor (103 min.): <http://prehravac.rozhlas.cz/audio/3121844>

„Líbí se mi představa, že se čas postupně zrychluje. Plyne čím dál rychleji.“

... první dvojice kánonů trvá 9 + 9 minut, další 7 + 7 min., 5 + 5 min. [protože jde o pomalou větu, sám autor přiznává, že se mu protáhly na cca 6 + 6 min.], 3 + 3 min., poslední má pouhé 1 + 1 minutu

„První kánon je celý hodně vysoko a má v sobě lehkost, druhý je velmi rychlý a neposedný, jako když si děti hrají ve sněhu. ... Ve druhém kánonu pracuji s motivem, který jsem užil jako citát v druhé větě skladby Winternacht.“

„Ve třetím je velmi tiše použit citát z Debussyho skladby Stopy ve sněhu.“

Čtvrtá dvojice kánonů: „Hudba je tu rychlá a bouřlivá – jako když na saních projíždíte sněhovou bouří, uprostřed vjedete do lesa, kde se vše uklidní, a pak zase vyjedete a bouře zuří všude kolem vás.“

Abrahamsen se k Mozartovi vztahuje v podtitulu přes akronym WAM: „W je vlastně převrácené M a to je celá myšlenka Schnee. Na začátku máte něco, co je na konci převrácené.“

Peter Vrábel je slovenský dirigent, který žije a pracuje v Praze. V roce 1995 založil Orchester BERG a určil jeho hudební směřování – díky němu je dnes tento orchestr oceňován jako jedinečný interpret hudby 20. století a hudby soudobé. Spolupracuje se soudobou českou skladatelskou špičkou a vytváří inspirativní tvůrčí prostor pro vynikající umělce mladé generace. Je držitelem Ceny Gideona Kleina. Za svoji práci s Orchestrem BERG získal v roce 2010 od České hudební rady / UNESCO ocenění za zásluhy o kvalitu a šíření české hudby.

Orchestr BERG je špičkové těleso, které již řadu let přináší svěží vítr na českou hudební scénu – uvádí inovativní a zároveň divácky atraktivní projekty kombinující současnou hudbu s tancem, filmem, divadlem, projekcemi apod. Vystupuje často mimo tradiční koncertní sály. Orchestr BERG je jediným českým orchestrem, který pravidelně objednává a ve světových premiérách na svých akcích uvádí novinky českých skladatelů především mladé generace. Má tak na svém kontě již více než stovku světových premiér. V českých premiérách také představuje tvorbu těch nejvýznamnějších zahraničních skladatelů, mimo jiné i hudební divadlo Schwarz auf Weiss Heiner Goebbels, hudebně filmový kus Up-close Michela van der Aa, unikátní celovečerní kompozici In vain Georga Friedricha Haase nebo legendární dílo Györgye Ligetiho Poème symphonique pro 100 metronomů. Orchestr BERG uvedl celou řadu vlastních originálních projektů, například ve spolupráci s tanečnicí 420PEOPLE, režisérkou Petrou Tejnorovou, choreografkou Mirkou Eliášovou nebo režisérským duem SKUTR. Spolupracuje také s nejvýznamnějšími českými kulturními organizacemi, mezi nimiž jsou například Národní divadlo, Židovské muzeum v Praze, Centrum současného umění DOX, festivaly Struny podzimu, Pražské jaro, Hudební fórum Hradec Králové ad. Věnuje se i edukativním projektům.

www.berg.cz

SRDEČNĚ ZVEME NA DALŠÍ AKCI LETOŠNÍ SEZÓNY!

INTONARUMORI A RÁDIA

Speciální ruchové hudební nástroje intonarumori jsou vynálezem futuristy Luigiho Russola. Zástupce z této rodiny nástrojů představíme díky spolupráci s Prague Opening Orchestra na dubnovém koncertě ve světové premiéře novinky Miroslava Pudlák. Uslýšíte také Radio Music amerického avantgardního skladatele Johna Cage s analogovými rozhlasovými přijímači v hlavní roli nebo dílo Salvatora Sciarrina zabývající se mobilním telefonem jako muzeálním objektem, tedy z pohledu budoucnosti.

ARCHEOLOGIE 20. STOLETÍ

pondělí 9. dubna v 19.30 | Studio Hrdinů [Dukelských hrdinů 47, P7]

John Cage - Radio Music

Miroslav Pudlák - Intonarumori Concerto pro hučák, vřeštník, rachotník a orchestr [světová premiéra]

Unsus Chin - Grafitti [česká premiéra]

Salvatore Sciarrino - Archeologia del telefono

Opening Performance Orchestra – intonarumori, Dmitri Berzon – light design

Orchestr BERG & dirigent Peter Vrábel

MÁTE STARÉ FUNKČNÍ RÁDIO?

Dopřejte svému starému rozhlasovému přijímači netradiční zkušenost a přihlaste ho k nám na koncert! Potřebujeme celkem 8 přístrojů, na kterých se dají naladit střední vlny [označené jako SV, AM nebo MW], které umí hrát dostatečně hlasitě a dají se bez problémů ovládat.

KDY? V období přibližně od 1. do 10. dubna. Pokud by vám ale nechybělo, můžeme si ho vyzvednout i dříve. Jako poděkování nabízíme vstupenku na vámi vybranou akci letošní sezóny.

Kontaktujte Evu: eva@berg.cz, tel. 604 205 937

DĚKUJEME!

přípitek členům KLUBERG po představení M IS FOR...

Eva Kesslová [Orchestr BERG], choreograf Jiří Kylián a patronka KLUBERGu Soňa Červená

FANDÍTE NÁM? STAŇTE SE ČLENY KLUBERGu!

**Chcete podpořit jedinečné projekty z oblasti nového umění?
Zajímá Vás, co se v BERGu chystá, a chcete u toho být jako první?
PŘIDEJTE SE!**

Patronkou KLUBERGu je paní Soňa Červená, herečka a zpěvačka.
Měsíční členský příspěvek: 123 Kč [jednotlivec] / 234 Kč [ve dvou]

ČLENOVÉ KLUBERGU VZKAZUJÍ

„Jste úžasní, jak se neustále zdokonalujete a vymýšlíte nové a nové nápady!!! Gratuluji, obdivuji a držím palce:-)!!!!“ Martina B.

„Držím palce do další činnosti, obdivuji koncepci a koncerty se mi moc líbí.“ Jana M.

DĚKUJEME VŠEM ZA PODPORU!

Více informací: www.kluberg.cz.

Obrátit se můžete také na Evu Kesslovou – T: 604 205 937, E: kluberg@berg.cz

DĚKUJEME TĚM, KTERÍ NÁM POMÁHAJÍ!

DÁRCI: RNDr. Ondřej Jäger, Ing. Tibor Lopušán, Vlasta Plocková, Eva a Norman Ridenourovi, Eva a Ivan Špírkovi

KLUBERG [klub dárců Orchestru BERG]

Petr Adler, Martina & Radvan Bahbouhovi, Soňa Červená, Nevelina Dodovová, Václav Eis, Lucie Chrápavá, Světlana & Ondřej Jägerovi, Rudolf Kryl, Jiří Kubíček [ve dvou], Rudolf Leška [ve dvou], Jiří Malíř, Jana Maříková, Jáchym Novotný, Vlasta Plocková, Petr Somol, Ivan Studený, Kateřina Svatoňová, Ing. Tomáš Svatoň, Eva & Ivan Špírkovi, Danilo Tuzar, Vladislava & Martin Valcháři, Zuzana Zuberová a jeden anonymní člen

ANDĚLÉ [dobrovolníci]

Věra Babišová, Radvan Bahbouh, Eva a Tonda Blomannovi, Jan Brázda, AK Anna Císařová & Peter Babiš, Martina Čápková, manželé Činčerovi, Valerij Durdil, Dominik Dvořák, Josef Dvořák, Pavel Dvořák, Rut Fialová, Jiří Hajdyla, Ondřej Holas, Aleš Janíček, Tomáš Jindříšek, Martina Kaňková, Jitka Kloučková, Adam Kneblík, Šimon Kočí, Ivana Kolářová, Johana Kratochvílová, Drahoslava Krnáčová, Maja Madárová, Daniel Mikolášek, Alena Miltová, Pavel Moc, Ester Nemjůvová, Martin Pavala, Michal Pečeňa, Kateřina Plevová, Eva Ridenourová, Michael Romanovský, Majka Semotánová, Michaela a Howard Sidenberg, Petr Somol, Jonáš Starý, Lukáš Trnka, Pavel Trnka, Jan Trojan, Pavel Trojan Jr., Michaela Volfová, David Zábranský a Jan Zázvůrek...

PODPOŘILI

Ministerstvo kultury ČR, Nadační fond Avast;

Hlavní město Praha přispělo na aktivity Orchestru BERG v roce 2018 částkou 400 000 Kč.

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

Český rozhlas, HISvoice

Děkujeme kreativní agentuře Brainz.cz za vizuální styl.

texty: Eva Kesslová, korektura: PhDr. Alena Miltová

fotografie: Lars Skaaning [Abrahamsen], Karel Šuster [Vrábel], Pavel Hejný [BERG]